

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - ilahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəli qəzetin
ötən saylarında)

Bu şikayət məni və atamı çox narahat etdi. Məsələ burasındadır ki, atam artıq əlaqələri olmasa da, K.Bağırovun böyük qardaşı Faiq Bağırzadə ilə 50-ci illərdə dostluq etmişdi. Təbii ki, K.Bağırovu və digər ailə üzvlərini də yaxından tanıyırdı. Narahatçılığımızın əsl səbəbi o idi ki, onlar milçəyini qoruyan adam idilər. Bu cəfəngiyyata inanıb, alternativ tədbir görə bilərdilər...

Haşiyyə: Təəsüf ki, İlyas müəllim-dən sonrakı dövrdə Baş prokurorların bəzisi prokurorluq işçiləri haqqında gələn şikayətlərə belə həssaslıqla yanaşmır, rədd və xitam qərarının ləğvinə, bəraət hökmünün çıxarılmasına görə müstəntiq və prokurorlar məşhər ayağına çəkilir, ən cüzi xəyata görə (məsələn, etibarnamə olmadan nəqliyyat vasitəsini idarə etmə) prokurorluq əməkdaşı qanun-da nəzərdə tutulmayan ağır cəza alır və yaxud, guya iş yoldasından uzaq qohumunun şikayətinə ədalətli baxması xahişinə görə bir məmurun tapşırığı ilə idarə prokuroru barəsində xidmət yoxlama aparılıb vəzifəsindən çıxarılır, qanunla qadağan olunmasına baxmayaraq, anonim məlumat əsasında rayon prokuroru haqqında xidməti yoxlama aparılır, kollegiya iclaslarında cəza alanların və orqandan xaric olunanların sayı ən böyük müvəffəqiyyət kimi xüsusi pafosla qeyd edilirli.

O, gənclərin gücündən səmərəli istifadə edir, onları yüksək vəzifələrə təyin edirdi...

Hələ 30 yaşı tamam olmamış gənclərin rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilməsi bir çoxlarının təəccübünə səbəb olmuşdu. Kirovabad şəhəri (indiki Gəncə) Gəncə rayon prokuroru Nəbiyev Mahmud Yusif oğlu və Masallı rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilən Həsənov Əzizağa Səlim oğlunun 30 yaşı tamam olmamışdı.

Bakı şəhəri Əzizbəyov rayon (indiki Xəzər rayonu) prokuroru Əliyev Əli Mahmud oğlu, Qaradağ rayon prokuroru Şirinov İxtiyar Əlibala oğlu, Orconikidze (indiki Suraxanı rayonu) rayon pro-kuroru Əliyev Sərdar Zöhrab oğlu, Naxçıvan şəhər prokuroru İmamquliyev Əhməd Novruz oğlu, İliç rayon (indiki Şəhur rayonu) prokuroru Həsənov Rəşid Cəməşid oğlu, Ordubad rayon prokuroru Cavadov Mirqəni Qəvvam oğlu, Şuşa rayon prokuroru Ələsgərov Ələddin Heydər oğlu, Kirovabad (indiki Gəncə) nəqliyyat prokuroru Ömərov Əli Ömər oğlu, Mingəçevir şəhər prokuroru Mahmudov Behruz Rəşid oğlu, Ağdam rayon prokuroru Məmmədov Zakir Qələndər oğlu, Ağcabədi rayon prokuroru Ağayev Kazım Balaoğlu oğlu, Ağsu rayon prokuroru Şiriyev Zakir Məhi oğlu, Cəlilabad rayon prokuroru Məmmədov Ələmdar Məmməd oğlu, Dəvəçi rayon prokuroru Tağıyev Zəhid Muxtar oğlu, İmişli rayon prokuroru Həsənov Arif Xızır oğlu, Quba rayon prokuroru Eyvazov Əli Xançoban oğlu, Mirbəşir rayon (indiki Tərtər rayonu) prokuroru Quliyev Yusif Ağalar oğlu, Puşkin rayon (indiki Biləsuvar rayonu) prokuroru Əmirov Yəhya Cəmo oğlu, Saatlı rayon prokuroru Allahverdiyev Fəxrəddin Məmmədali oğlu, Füzuli rayon prokuroru Məcidov Eldar İbrahim oğlu, Xanlar rayon (indiki Göygöl rayonu) prokuroru Səmədov Rauf Emin oğlu, Şamaxor rayon (indiki Şəmkir rayon) prokuroru Əli-

yev Əli Cəmil oğlu, Şamaxı rayon prokuroru Zəhidov Bəhram Səffan oğlu, Yardımlı rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilmiş Bəkirov Əsgər Lətif oğlu və digərləri 30-35 yaşında gənclər idi.

İsaxan Vəliyev 30 yaşında Respublika Prokurorluğunun Təşkilat analitik şöbəsinə rəis, 32 yaşında Bakı şəhər prokuroru vəzifəsinə təyin edilmişdi.

Elmira Mirzəzadə Respublika Prokurorluğunun Mülki şöbəsinə rəis təyin ediləndə 30 yaşı təzə tamam olmuşdu.

Əlbəttə, gənclərin kütləvi şəkildə irəli çəkilməsi zamanı İlyas müəllimin özünün də etitaf etdiyi kimi, səhvlər və yanlışlıqlar da olmuşdu.

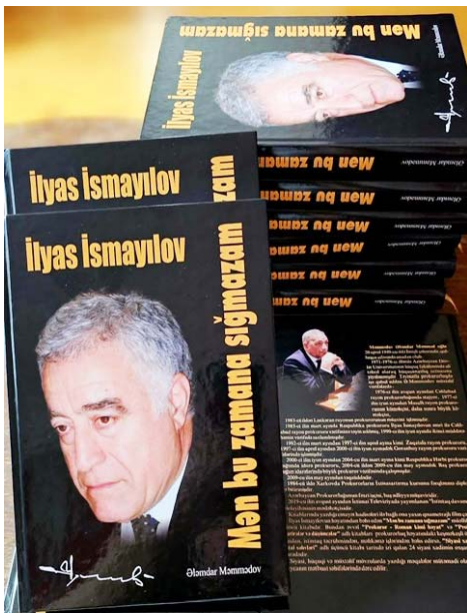
İlyas müəllimin Rusiya federasiyasında və digər bölgələrdə yaşayıb-ışləyən prokurorluq əməkdaşlarının Respublikaya gətirilməsində xüsusi rolunu qeyd etməmək insafsızlıq olardı.

Təqaüddə olan kiçik ədliyə müşaviri Rzaev Ələkbər Rəcəb oğlunun dediklərindən: "1984-cü ildə Kemerovo Dövlət Universitetinin hüquq fakültəsi bitirib, təyinatla Baltik Dəniz donanması-nın Leningrad Hərbi Dəniz Prokurorluğunda müstəntiq vəzifəsində işləyirdim. İşimdən razı olsam da, vətəndən uzaq düşmək məni sıxırdı. Təzə təyin edilmiş Respublika prokuroru İlyas İsmayilovun fəaliyyəti barədə müəyyən təəvvürüm var idi. Odur ki, Azərbaycan SSR prokurorluğuna ərizə yazaraq vətənə gəlmək arzumu bildirdim. Heç xəyalıma belə gətirə bilməzdim ki, qısa müddətdən sonra hər hansı bir şəxsin xahişi, vasitəsi olmadan məni Bakıya - Respublika Prokurorluğuna dəvət edəçəkler. Sözlərim nağıla bənzəsə də, bu, real həqiqət idi. Həmin dövrdə Kadrlar İdarəsinin rəisi Fərrux Gəray oğlu Vəkilov məni qəbul edib, 2 saata yaxın sual-cavab edərək, peşə bacarığımı, biliyimi, psixoloji düşüncələrimi yoxladı. Daha sonra məni İlyas müəllimə təqdim edərək, "Xidmətə yararlıdır" fikrini söylədi. İlyas müəllimin zəhmli və çox ciddi bir şəxs olması barədə söhbətlər eşitdiyimə görə, Respublika prokurorluğunun kiçik xidməti otağına daxil olarkən həyəcanlı idim. İlyas müəllim həyəcanımı hiss edib, mənimlə sözlə ifadə oluna bilməyən qaydada, elə tərzdə söhbət qurdu ki, daxilimdə olan həyəcanım bir göz qırpımında yox oldu.

Səxsi işimlə tanış olduğumu, Leningrad Hərbi Dəniz Prokurorunun mənim barəmdə yüksək fikir söylədiyini bildirib, Bakı şəhər Prokurorluğuna baş müstəntiq təyin olunmağım barədə əmrin hazırlanmasına göstəriş verdi. Və mənə qanunlara düzgün riayət edib, heç kimdən heç nədən çəkinməməyi, ədalətli olmağı tövsiyə etdi".

Ayət Həsənovun Azərbaycana gətirilməsi ilə əlaqədar tanınmış hüquqşünas Aslan İsmayilovun dediklərindən: "1989-cu ilin payız ayları idi. Mənimlə Krasnodar Dövlət Universitetində oxumuş rəhmətlik Şaiq Salmanov (o vaxtlar Yasamal Rayon Prokurorluğunda işləyirdi) mənə zəng edib birgə nahar etməyi xahiş etdi. Nahara gələndə yanında çox arıq, eynekli, nimdaş geyimdə, təxminən bizim yaşda biri var idi. Mənə təqdim edib onunla Özbəkistanda pambıq işləri ilə bağlı olan Qdlyan qrupunda işlədiyini bildirdi. Söhbət

əsnasında bildim ki, Ayət Həsənov vaxtilə Özbəkistanda indi yadımdan çıxmış vilayətlərin birinin prokurorluğunda müstəntiq işləyib və ahişqa türklərinə qarşı iğtişaş olanda bunun da həyat yoldaşı ahişqa türkü olduğundan evlərini yandırılar və indi qaçqın kimi Azərbaycana gəlib. Nəhardan sonra eşitdiklərimdən çox üzgün halda işə qayıtdım və Respublika Prokurorluğunun girişində qapıdan çıxan İlyas müəllimlə üz-üzə gəldik. Mənimlə salamlaşib nə üçün üzgün olduğumu soruşdu, heç nə olmadığını bildirdim. İlyas müəllim mənim Bakıda heç kimim olmadığını bildirdi və zənnimcə elə ona görə evdə hansısa

problem olub olmadığını soruşduqda Ayətlə bağlı eşitdiklərimi danışdım və imkanı varsa onu, heç olmasa, polisə ən kiçik bir işə düzəlməsində yardımçı olmasını xahiş etdim. "Mən prokurorluqda ola-ola niyə kimdənsə xahiş edirəm" deyərək 2-3 saatdan sonra qəbuluna gəlməsini tapşırıd.

Təxminən saat 17 radələrində İlyas müəllimin qəbuluna gəldim. Bir daha onunla maraqlandı və "əgər onu elə sən işlədiyən məhkəmələrə nəzarət şöbəsinə işə götürsəm, ona işi mənimləməsinə kömək edərsənmi" deyərək mənə soruşdu. Müsbət cavabımı eşidən kimi "onu tap sabah səhər saat 9-da kadrlar şöbəsində olsun" dedi. Rəhmətlik Şaiq Ayəti tapıb səhər 9-da kadrlar şöbəsinə gətirdi və həmin gün onun Respublika Prokurorluğuna işə götürülməsi barədə əmr verildi və artıq səhəri gün Ayət işə çıxdı.

Ümumiyyətlə İlyas müəllimin prokurorluğu dövründə SSRİ-nin müxtəlif yerlərində işləyən qırxa yaxın əməkdaş Azərbaycan Prokurorluğuna gətirilmişdi.

Bunlardan Nazir Bayramov, Vaqif İsgəndərov, Aleksey Abbasov, Ələkbər Rzaev, Layiq Mehdiyev, Rüstəm Usubov, Aslan Əzizov, İsrail Məmmədboyov, Azad Əliyev, Aslan İsmayilov, Eldar Makiylov, İlham Məmmədov, Tofiq Ağacanov, Namiq Həsənov, Aslan Mirzəyev, Vaqif Abdullayev, Faiq Rzaev, Fərman Rzaev, Ayət Həsənov və başqalarını göstərmək olar. Həmin əməkdaşlar əsasən İlyas müəllimin etimadını doğruldaaraq vəzifə pilləsində irəliləyişə nail oldular.

Nazir Bayramov, Namiq Həsənov, Layiq Mehdiyev idarə və şöbə rəisi vəzifəsində, İlham Məmmədov Respublika Hərbi Prokurorunun 1-ci müavini, Rüstəm Usubov isə Baş Prokurorun 1-ci müavini vəzifəsinə-dək yüksəldilər.

Buzlar əriyir

İlyas müəllim ilk kollegiya iclasında bir neçə ilk imza atdı...

Məsələn: Sovet dönməndə vəzifədən çıxarılanın, partiya cəzası alanın kölgəsini qılınclamaq bir növ adət halını almışdı. İlk kollegiya iclasında bir nəfər əvvəlki Respublika prokuroru A.Zamanovun ünvanına xoşagəlməz söz deyərək İlyas müəllim onun çıxışını kəsdi və dedi:

- Nöqsanları vaxtında və üzə demək lazımdır ki, cəmiyyətə xeyri dəysin. Sizin bu tənqidi çıxışınızın heç bir mənası yoxdur. Bir də xalqımızın dilində belə bir deyim var, "gedənin dalınca danışmaq namərdlikdir!"

Bunula da, bu iyrenc ənənəyə son qoyuldu.

Haşiyyə: Təəssüf ki, sonradan bu ənənə bərpa olundu. Belə ki, 1990-cı ilin avqust ayında Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru təyin edilmiş İsmət Qayıbovun təqdimatı ilə əlaqədar SSRİ Baş Prokurorunun 1-ci müavini də iştirak etdiyi kollegiya iclasında əlində "şpalqalka" tutmuş bir dəstə yüksək rütbəli, yaşlı-başlı vəzifəli şəxslər əvvəlki prokuror İlyas İsmayilovu pisləyib, yeni təyin edilmiş İsmət Qayıbovu tərifləmək üçün növbəyə durmuşdular. Bir neçə bayağı və insanda ikrah hissi doğuran qərəzli və yaltaq çıxışlardan sonra prokurorluq əməkdaşlarından Ağabala Quliyev və Xanlar Ələkbərov cəsarətli çıxışları ilə etirazlarını bildirdilər.

Əvvəlki çıxışçılardan fərqli olaraq təmiz Azərbaycan dilində danışan Ağabala Quliyev İlyas İsmayilovun xidmətlərini dilə gətirərək, gedənin dalınca danışmağın əxlaq qaydalarına zidd olduğunu deməklə, yarınları kəskin tənqid edib, Baş Prokuror İsmət Qayıbova müraciətlə dedi:

- Hörmətli İsmət müəllim, Sizə şəərəfli və məsuliyyətli işinizdə müvəffəqiyyətlər arzu edirəm. Bilin ki, nə vaxtsa işdən çıxanda bu insanlar eyni sözləri Sizin haqqınızda da deyəcəklər.

"Mülki şöbə"də prokuror işləyən, birinci Qarabağ savaşında "Topçu Ağabala" kimi ad çıxardacaq A.Quliyev yaşda, vəzifədə və rütbədə özündən çox-çox böyüklərə əxlaq və mə-nəviyyət dərsi keçərək, hamının gözündə bir anda böyüdü.

İlk kollegiya iclasında İlyas müəllim çox mühüm bir məsələyə də nöqtə qoydu.

Məlumdur ki, hüquq-mühafizə orqanlarının özünəməxsus hesabat göstəriciləri vardır. Bunlardan biri də xitam olunmuş cinayət işləri idi. Yoxlayıcılar istənilən cinayət işində nöqsan tapır, xitam qərarı ləğv olunur, işin icraatı təzələndir. Bu, prokuror və müstəntiqlər üçün böyük nöqsan sayılırdı. Ona görə də müstəntiq və prokurorlar xitamdan qaçır, son nəticədə, sadə insanların hüquqları pozulurdu. İlyas müəllim çıxışında bu eynəcərliyi kəskin tənqid etdi və dedi: "Mən xitamə görə yüksək tələbkarlıq göstərməyəyəm".

Məhz onun bu çıxışından sonra Respublikada xitamların sayı artdı. Süni göstəricilərə son qoyuldu.

İlyas İsmayilovun yeniliklərindən biri də az əhəmiyyətli qanun pozuntularına görə cinayət işləri başlanmasına və ağır cəzalar verilməsinə qarşı ardıcıl mübarizəsi oldu.

İlyas müəllim kollegiya iclaslarının birində iki rayonun prokurorunu ciddi tənqid edərək, adi bir hadisəyə görə, insanları məsuliyyətə cəlb etmələrini də qınamışdı.

(ardı var)